Del af mappe 8)
Rammevilkår for gødskning og betydningen for landbruget.
Notat af Torben Vagn Rasmussen med bidrag fra Bjarne Brønserud, maj 2016.

1. Offentlige Reguleringer.

I tabellerne 1, 2 og 3 er der opstillet tidsakser for henholdsvis EU-direktiver, svenske frivillige tiltag og danske Love og reguleringer. Dette anskueliggør de helt afgørende forskelle i metoder, for at overholde centrale EU-direktiver til at forbedre vandmiljø i åer og farvande. I Sverige forfølger man et frivillighedsprincip for at nå målene, hvor man i Danmark lovgiver og detailorienteret regulerer landbrugserhvervet.

Den anden væsensforskel er, at Danmark har indført en kvælstof landekvote, som de enkelte landbrug bliver reguleret efter. En sådan total begrænsning på nationsplan findes ikke i nabolandene eller andetsteds i EU. Såvel Sverige som Danmark opfylder EU's drikkevandsdirektiv samt EU's krav til grænseværdi for kvælstof i åer og farvande.

Tabel 1 Tidsforløb for EU direktiver for vandkvalitet:

Årstal	Direktiv	Administrative regler
1978	Fiskevandsdirektiv	14 objektive parametre
1980	Drikkevandsdirektiv	Max 50 mg N / liter
1986		Begrænsning af anvendelse af sprøjtemidler
1991	Nitratdirektiv	11,3 mg nitrat-N /liter
1999	Vandrammedirektivfor udledning til åer og farvande	Max 11,3 mg nitrat-N /liter og 14 objektive parametre
2015	5% Miljøfølsomme arealer pr. bedriftsareal	Lande kan vælge mellem et katalog af metoder

Figur 2 Tidsakse for regler og frivillige tiltag i Sverige

Kilde: Jordbruksverket, Kvävekonferens, Linköping, januar 2016

Tabel 3 Tidsforløb for danske love og administrative regler for vandkvalitet

Årstal / begivenhed	Dansk lov	Danske forordninger
1985, Baseline for gødskning	NPO handlingsplan	
1986, to døde hummere fra Kattegat vist i TV nyheder	Regler for gødningslager-kapacitet og udspredning	Miljødebat om landbrugets forbrug af kvælstof
1987	Vandmiljøplan I	Harmonikrav for antal husdyr og ejet areal. 60 % grønne vintermarker. Krav til hurtig nedbragt husdyrgødning
1991	Handlingsplanfor bæredygtigt landbrug	6 måneders opbevaringskapacitet. Krav til udbringningstidspunkter for husdyrgødning. Obligatoriske gødningsregnskaber
1996		Kvælstof kvote og regulering pr. afgrøde og landbrug
1998	Vandmiljøplan II	Mål om max tons N for landet. Dansk Økonomisk Optimum. Undergødskning med mindst 10 %, obligatoriske efterafgrøder mm.
2003, i kraft fra 2004	Vandmiljøplan III	Yderligere efterafgrøder, randzoner og udtagning. Øgede normer for udnyttelsesprocent for husdyrgødning. Vådområder. Fosforindsats.
Ca. 2007	Lov om godkendte sprøjtemidler	Udpegning af miljøfølsomme områder mod kompensation
2009	Grøn vækst	Yderligere N-normnedsættelse. Vådområder, øgede ammoniakkrav. Øgede afgifter på bekæmpelsesmidler. Udtagning og ekstensivering. Obligatoriske randzoner.
Ca. 2010		N restriktion forøget til 18 % fra dansk økonomisk optimum
2011	Lov om 10 m Randzone om søer, vandhuller og vandløb	Krav til efterafgrøder øget til 14 %
Marts 2016	Landbrugspakke. Lov om ophør af Randzoner	N restriktion i forhold til dansk økonomisk optimum ophæves i to trin. Efterafgrøder nedsættes til EU krav. Andre efterafgrøder mod kompensation. Målrettet regulering. Fortsat skærpede krav til N-udledning til kystvandet.
Juni 2016	Vandmiljøplan 2016-21(2027)	N – udledning til kystvandet yderligere skærpet.